

MEDEDELINGEN

Nederlandse Geologische Vereniging
Bijlage van Grondboor & Hamer nr. 1 - 2008
Kopij voor de 'Mededelingen' van nummer 2 kan vóór
1 maart 2008 worden gezonden aan de secretaris van
de NGV, Bongerd 180, 8212 BK Lelystad,
paulvanolm@hotmail.com

VAN DE BESTUURSTAFEL

Bestuursperikelen.

Ik wil niet klagen, maar toch! Hoeveel gesprekken zullen er niet zo beginnen? Alleen al het feit dat we nu al meer dan een jaar op zoek zijn naar een opvolger voor onze ledenadministrateur zou eigenlijk al een reden kunnen zijn om zo te starten. Maar anderzijds worden de activiteiten die we organiseren uitermate goed gewaardeerd. Een voorbeeld: de drie voor dit jaar geplande themadagen (waarvan twee in het najaar) worden, dankzij het enthousiasme van een aantal leden, nu al ingevuld. Daardoor zullen we de detailprogramma's al kunnen vermelden in komende nummers van Grondboor & Hamer. Wat een luxe!

Even ter herinnering: zaterdag 27 september: fossiele planten. **zaterdag 22 november:** zwerfstenen. Over deze zwerfstenendag kunnen we al vermelden dat deze vooral zal gaan over het onderwerp vuurstenen. Bovendien kunnen we deze themadagen nog steeds houden in het gebouw van TNO in Utrecht. Dit ondanks de verbouwing en een wat andere organisatie van TNO.

En voor wat betreft de ledenadministratie: in Grondboor & Hamer nr. 6 van 2007 konden we vermelden dat we een nieuwe ledenadministrateur hadden gevonden. Helaas moest deze vrijwilliger zich noodgedwongen in januari terugtrekken, zodat we opnieuw op zoek moesten. De leden die we per e-mail kunnen bereiken (gelukkig zijn er dat steeds meer) hebben dat gemerkt. Het resultaat: zeer binnenkort praten we met enkele kandidaat-vrijwilligers. We hopen daarmee een oplossing te vinden.

Al met al een goed begin van 2008. Geen reden om te klagen dus!

PROGRAMMA 16^E LANDELIJKE CONTACTDAG 'ONZE AARDE'

Zaterdag 8 maart

Op zaterdag 8 maart vindt in Utrecht weer de landelijke geologische contactdag plaats. Dit jaar staat de contactdag geheel in het teken van het Jaar van de Aarde, een wereldwijd initiatief van de Verenigde Naties. Doel van het Jaar van de Aarde is meer bekendheid te geven aan de aarde en de wetenschappen die haar bestuderen. Het programma ziet er als volgt uit:

Vanaf 09.30 uur

Ontvangst met koffie/thee.

Ontvangst en lezingen vinden plaats in het gebouw van de afd. Aardwetenschappen (faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht), Budapestlaan 4, Utrecht.

10.00 – 10.45 uur

HET WEER

'Onderzoek van de klimaatopwarming. Is het een urgent probleem?'

Lezing door A. Kattenberg, KNMI.

In de presentatie wordt uitleg gegeven over het klimaatstelsel, het natuurlijke broeikaseffect en de extra opwarming door menselijke activiteit. Er wordt kort ingegaan op de vraag of de opwarming geen natuurlijke oorzaak heeft, bv. Invloed van zon of CO₂ uitstoot door vulkanisme. Vervolgens wordt gekeken naar mogelijke gevolgen van de klimaatopwarming, die onderzoekers in beeld hebben gebracht. Hoe urgent is het probleem als we de ergste gevolgen willen voorkomen?

11.00 – 11.45 uur

DE BODEM

Lezing door T. Jongmans, Nederlandse Bodemkundige Vereniging. Nadere info volgt.

12.00 – 14.00 uur

Lunch en geologische markt in het gebouw van TNO Bouw en Ondergrond, Princetonlaan 6 (direct achter 'aardwetenschappen')

14.15 – 15.00 uur

DE DELFSTOFFEN

Lezing wordt verzorgd door Nederlandse Aardolie Maatschappij. Nadere info volgt.

15.15 – 16.00 uur

HET WATER

Nadere info over lezing volgt.

De deelnamekosten zijn € 12,00 incl. lunch. De aanmelding wordt in behandeling genomen na betaling van dit bedrag aan de Nederlandse Geologische Vereniging, (post)rekeningnummer 1182107 te Leidschendam. U kunt nog inschrijven voor deze contactdag. Het aantal plaatsen is echter niet onbeperkt. Vul de bon in (zie mededelingen G&H 6 2007) en stuur deze naar George

Brouwers, Heusdensebaan 10, 5061 PR Oisterwijk of meldt u aan per e-mail, onder vermelding van alle gegevens, bij georgebrouwers@planet.nl.
Eind februari zal aan de inschrijvers een gedetailleerd programma worden toegestuurd.

De geologische 'markt'

We nodigen graag alle 'geologische' verenigingen, instituten, musea, etc. uit om een presentatie te verzorgen tijdens de twee uur durende (12.00 – 14.00 uur) 'geologische markt' in het gebouw van TNO Bouw en Ondergrond. Als u interesse heeft voor zo'n presentatie en u heeft nog geen uitnodiging van de NGV ontvangen: even een snel telefoontje (013 5423910) of e-mail (jvermeed@xs4all.nl). Misschien kunt u nog meedoen. Aan de deelname zijn geen kosten verbonden!

OPEN DAG TNO BOUW EN ONDERGROND

Zaterdag 29 maart.

Op zaterdag 29 maart organiseert onze gastheer TNO Bouw en Ondergrond in Utrecht, een open dag. Tijdens deze open dag kunt u kennismaken met alle activiteiten van deze organisatie. Ook zullen verschillende andere organisaties (waaronder ook uw NGV!) aanwezig zijn met een 'marktkraam'. Zie voor nadere informatie de website van TNO of onze eigen website www.geologischevereniging.nl

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Zaterdag 17 mei.

Zoals al eerder aangekondigd houden we de algemene ledenvergadering wat later in het jaar, zodat we een en ander kunnen combineren met een 'buitenactiviteit'.

Aansluitend aan de jaarvergadering op zaterdag 17 mei bezoeken we het Zwerfsteneneiland en zanderij Maarn. Het zwerfsteneneiland Maarn is in 1999 tot aardkundig monument benoemd. Het bestaat uit ca. 800 zwerfstenen en enig industrieel erfgoed. Het geheel is kunstzinnig én educatief verantwoord ingericht. Ook is op één lokatie nog een klein profiel van de gestuwde afzettingen te zien. Er worden door de stichting Vrienden van het Zwerfsteneneiland elk jaar 26 rondleidingen gegeven, waarbij aandacht geschonken wordt aan het ontstaan van het lokale landschap, het ontstaan van de zanderij en de zwerfstenenverzameling.

De jaarvergadering vindt plaats in de iets ten zuiden van de zanderij gelegen kantine van Bungalowpark en Camping de Maarnse Berg, Stameren 40, 3951 LG, Maarn.

Het programma voor die dag ziet er als volgt uit: (agenda en routebeschrijving volgen in het april nummer van G&H)

10.00 uur	Ontvangst en koffie
10.30 – 12.00 uur	Algemene jaarvergadering
12.00 – 13.30 uur	Gezamenlijke lunch
13.30 – 14.15 uur	Toelichting zwerfsteneneiland
14.15 – 16.00 uur	Bezoek aan het zwerfsteneneiland en de zanderij

Wil je mee doen aan deze dag? Vul dan onderstaande bon in of geef de gegevens door per e-mail. De bijdrage in de kosten voor deze dag (incl. lunch) bedraagt slechts € 10.

KLOPT UW E-MAILADRES NOG ?

De leden worden door mij regelmatig op de hoogte gehouden van activiteiten via een e-mailbericht. Van de bijna 1100 e-mails die telkens worden verzonden komen

INSCHRIJFFORMULIER ALGEMENE JAARVERGADERING / ZWERFSTENENEILAND MAARN

Ja, ik kom naar de algemene jaarvergadering en het bezoek aan het zwerfsteneneiland Maarn op **zaterdag 17 mei**.

Naam

Adres

Postcode en Woonplaats

Telefoonnummer

E-mail adres

De bijdrage in de kosten (€ 10,-) zal ik ter plaatse voldoen.

De zaal waar we de jaarvergadering houden (en het zwerfsteneneiland) is niet per openbaar vervoer bereikbaar. We zullen daarom een 'NGV ophaalservice' organiseren tussen NS station Maarn en de plaats van de bijeenkomst(en). Wilt u daarvan gebruik maken?

Ja/Nee (indien u ja invult, krijgt u nader bericht over ophaaltijd, etc.).

Deze bon sturen naar het NGV secretariaat: Paul van Olm, Bongerd 180, 8212 BK Lelystad of aanmelden via E-mail: paulvanolm@hotmail.com

er zo'n 80 terug met een foutmelding. Vaak betreft het een wijziging van provider of naam. Er rest mij weinig anders dan het lid op te bellen of schriftelijk te benaderen met het verzoek het correcte adres door te geven.

In januari hebben de leden per e-mail een oproep ontvangen om zich aan te melden voor de vacante functie van ledenadministrateur en is er een uitnodiging gestuurd voor de ammonietenthemadag in Utrecht op 26 januari jl. Hebt u geen e-mail ontvangen dan houdt dat in dat ik een foutief of verouderd emailadres bezit of dat ik nog niet op de hoogte ben van een pas verkregen e-mailadres. Stuur in dat geval (en ook als u twijfelt) even een mailtje met uw correcte of nieuwe adres aan la.ngv@hccnet.nl.

Ben Oostendorp, ledenadministrateur

RAAD VAN ADVIES

Ingezonden brief door een niet-gebonden lid van de Raad van Advies.

Dit verzoek – en tevens oproep – is alleen gericht aan 2/3 van alle G&H-lezers. Dus gericht aan alle NGV-leden die geen lid zijn van een regionale vereniging. En dat zijn er zo'n 1200 – twaalfhonderd! U leest het goed. Velen van u lezen, soms al jaren, met veel plezier ons lijfblad Grondboor & Hamer. In de loop der jaren steeds fraaier van opzet en zeker ook nog steeds boeiend en met diepgang. Daar kunnen we best trots op zijn. Daarnaast zijn er de laatste jaren immer schitterende bijeenkomsten in Utrecht en natuurlijk onze website www.geologischevereniging.nl die u ongetwijfeld ook regelmatig met een bezoek vereert. ☺

Toch is er iets merkwaardigs aan de hand met U. Jazeker! Zodra het er op aan komt om mee te denken of praten binnen die grote vereniging, dan laat u dat over aan de regionale clubs. 'Afdelingen' officieel genaamd. En die lokale bestuursleden maken voor ons 'niet-gebonden-leden' (landelijk) de dienst uit. Zowel in de algemene ledenvergadering, maar ook, en dat is nog veel triester, in de Raad van Advies van de NGV, die ongeveer 12 leden telt. Wij, die géén lid zijn van een afdeling, mogen daar 4 van die 12 stoelen bezetten. Natuurlijk. Dat is raar. Slechts 1/3 invloed en tot de 2/3 meerderheid behorend! Maar daar gaat het niet om. Werden die stoelen dan ook maar bezet. En actief bezet! Niet dus. En daarom deze 'open brief'. Om u te vragen daar eens over na te denken. Of u het niet zinnig vindt om mee te denken – samen met het bestuur – over het wel en wee binnen en rond onze, terecht 'trotse vereniging'. Maar het gaat toch prima zo, zult u misschien zeggen? Klopt, maar denkt u ook zo over het onderhoud van uw 'heilige koe'? Laat maar waaien, het zal mijn tijd wel duren? Of staat u net zo onverschillig tegenover het 'onderhoud' van uw huwelijk of relatie? Neen toch, ook al heeft u het 'razend druk'?

Voorjaar 2008 is weer de volgende algemene ledenvergadering. In Utrecht, zoals gewoonlijk. Daar worden ook eventuele nieuwe leden benoemd om zitting te nemen in de Raad van Advies. Voorafgaand aan die vergadering, een half uurtje, kunnen wij, NGV-leden, diegenen kiezen die we graag in de Raad van Advies zien. En dat waren er de laatste jaren minder dan die 4 stoelen! Beste mede-hobbyisten en verenigingsleden, onze 'vrije tijd' heeft soms ook wat aandacht nodig. Niet álles wordt verzorgd van de wieg tot het graf. Misschien kan een klein stukje

van de tijd die nu besteed wordt aan 'het fitness-centre' of het bekijken van alwéér een nieuwe tv-soap, vanaf 2008 geschonken worden aan ons aller NEDERLANDSE GEOLOGISCHE VERENIGING.

Vragen of reacties? Met genoegen zal ik die trachten te beantwoorden. U bent van harte welkom!

Via e-mail: boogaach@xs4all.nl of telefonisch: 013-5701309.

Cor Boogaarts, lid Raad van Advies NGV

JAARVERSLAG 2007 REDACTIE GRONDBOOR & HAMER

Het jaar 2007 was voor de redactie een goed jaar. Onder leiding van de hoofdredacteur, Wim Hoogendoorn heeft de redactie haar taak goed kunnen vervullen. Het afgelopen jaar zijn de zes nummers in een strak tijdpad verschenen. Het eerste nummer was speciaal gewijd aan de provincie Noord-Holland. Dit was mogelijk vanwege de medewerking van de provincie Noord-Holland, met name door een royale financiële bijdrage. Verder kregen we medewerking van de afdeling West-Friesland, Alterra (Wageningen UR) en TNO B&O. Door het verschijnen van deze special kwam er gelijk een einde aan het gebrek aan kopij. Het dubbelnummer is, zoals vanouds, weer als nummer 3 en 4 verschenen. Gelet op de vakantieperiode past dat beter wat betreft de timing. Dit dubbelnummer is het themanummer 'Zwerfstenen' geworden.

In 2006 is afgesproken telkens vroegtijdig te besluiten over welk thema dubbelnummers gaan. Voor 2008 was al als onderwerp vastgesteld 'De ontwikkeling van het Nederlandse kustgebied'. Onlangs is besloten dat het themavoor het dubbelnummer voor 2009 zal zijn: 'Het ontstaan en de vorming van veen'. Omdat we dit al vroeg weten hebben we hierdoor veel tijd om acquisitie te doen.

De 61e jaargang telt in totaal 162 pagina's en 22 pagina's Mededelingen. Er waren vijf artikelen over fossielen en negen over zwerfstenen. Over de geologie in het algemeen zijn 13 artikelen verschenen. Een viertal boeken zijn besproken en één bespreking ging over een cd-rom. In 12 artikelen zijn aardkundige excursiepunten besproken. Het speciale nummer over Noord-Holland is daar niet vreemd aan. Over de lezingen van de Landelijke Contactdag is verslag gedaan. Voorts is het programma hiervan verschenen. Inspirerend was ook dat we dit jaar werk van diverse nieuwe auteurs hebben ontvangen.

Een tweetal feestelijke bijeenkomsten mochten wij vermelden: Wim Hoogendoorn is Ridder in de Orde van Oranje-Nassau geworden en Louis Verhaard mocht de Van der Lijn onderscheiding in ontvangst nemen op Schokland.

De redactie vergaderde viermaal. Veel communicatie verliep via het internet.

De redactie hoopt en verwacht dat de leden van de NGV kopij blijven aanleveren. De redactie is de auteurs die het afgelopen jaar artikelen hebben geleverd zeer erkentelijk.

Redactie Grondboor & Hamer

NGV EXCURSIE NORMANDIË

6 tot en met 13 juli 2008

De NGV organiseert in samenwerking met Paleotours/Georeizen dit jaar een geologische excursie voor leden. De geologie en fossielen van Normandië staan centraal. We bezoeken een aantal prachtige Mesozoïsche kustformaties en o.a. het dal van de Orne met Paleozoïsche afzettingen. Geologische/paleontologische uitleg door Pim van Wamel (oud hoofddocent algemene geologie Universiteit van Utrecht) en Paul van Olm (reisleiding).

We verblijven in het hotel Le Beau Rivage aan de boulevard van Luc sur Mer aan de Côte de Nacre. Een gezellig door de familie Lefevre gedreven hotel met een meer dan voortreffelijke keuken! Kosten van de hele reis incl. halfpension € 830,-. Nadere inlichtingen en aanmeldingen: www.georeizen.nl of bij Paul van Olm paulvanolm@hotmail.com, tel 0320 242881.

WERKGROEP AANSPRAKELIJKHEID

Op weg naar de volgende stap

In het decembernummer van 2007 heeft u een eerste voorstel van de werkgroep kunnen lezen. De reacties daarop worden hier niet behandeld, wel een aantal zaken die betrekking hebben op het verdere invullen van 'de toekomstige praktijk'. De voorgestelde gedragscode is mooi, maar helpt misschien onvoldoende in geval van een ernstig voorval met juridische consequenties. Een cursusleider, afdelingsbestuur of het landelijke NGV-bestuur is dan nog net zo kwetsbaar als op dit moment. Er moet dus verder gegaan worden op de ingeslagen weg, want:

- Iedereen moet de teksten van die gedragscode hetzelfde uitleggen.
- Definities van bepaalde begrippen zullen mogelijk moeten worden vastgelegd.
- Niet alleen zullen regels en verantwoordelijkheden moeten worden erkend, veel belangrijker is dat men ze ook herkent in de praktijk.
- Dat begint bij het onderkennen van risico's en mogelijke consequenties daarvan.
- Niet allen in Nederland, maar ook m.b.t. buitenlandse gebieden waar wij als hobbyisten in verenigingsverband heen willen gaan om daar geologie te bedrijven.
- Dat vraagt om toezichhouders/verantwoordelijken.
- Een of meerdere cursussen zullen dan opgezet moeten worden om uniforme interpretatie van de besproken risicoaspecten binnen de deelnemers te realiseren.
- Er zullen (later uiteindelijk te certificeren) excursiegidsen moeten worden geworven die dezelfde regels en uitgangspunten hanteren.
- En alles wat 'wij' verder noodzakelijk vinden als vereniging/afdelingen.

U ziet, wij zijn er nog lang niet. Willen wij tenminste het beoogde doel halen om in geval van een onverhoopt ongeluk, waarbij een conflict optreedt dat niet in der minne is te regelen (wat véruit te verkiezen blijft), en niet 'schuldig' verklaard willen worden door de rechter. Waardoor de financiële consequenties (of gevangenisstraf) niet ten laste komen van de gids, het afdelingsbestuur, de NGV of eenieder die op last van de NGV iets heeft georganiseerd in verenigingsverband.

Bent U geïnteresseerd om deze materie verder uit te

werken of in de toekomst als gids of assistent-gids op te treden? Meldt u aan bij Paul van Olm 0320-242881 (of paulvanolm@hotmail.com) of bij een van de andere leden van de werkgroep!

Cor Boogaarts, Leo Heijboer en Paul van Olm.

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

Afdeling Limburg

Het afdelingsbestuur is bezig de laatste loodjes voor de excursies voor 2008 te regelen. Er is goed nieuws: de excursies naar de ENCI groeve gaan komend jaar door voor leden van de afdeling Limburg. Wel zullen de regels voor het bezoek aan de groeve aangescherpt worden.

De lezingen zijn al bekend, hoewel nog niet allemaal definitief vastgelegd.

- 8 januari** Vondsten van leden en verloting van stenen
- 12 februari** Trilobieten door A. van Viersen
- 11 maart** Mosasauriersnieuws uit Angola door A. Schulp
- 8 april** Evolutie, schepping en klimaat door W. Schins
- 13 mei** Jaarvergadering met daarna geologische vragen
- 10 juni** Carboonfossielen uit Alsdorf door R. Gaipl
- Juli en augustus** vakantiestop
- 9 september** Vakantievondsten van leden
- 14 oktober** Mineralengroep
- 11 november** Tanden uit het Krijt door M. van Es
- 9 december** Mineralen uit zee door M. Vanes

Van de excursies is een aantal al bekend; we noemen de eerste:

- 8 maart** Excursie naar zand- en grindgroeve 'De Groot'
- 16 maart** Geologische wandeling in de omgeving van Cadier en Keer
- 22 maart** Eerste dag dat de groeve 't Rooth' open is.

Data en nadere gegevens over de lezingen en excursies van de afdeling Limburg worden in het eerste nummer van ons tijdschrift 'Sprekende Bodem' gepubliceerd of kunnen op de website van de NGV Afdeling Limburg (<http://www.geo.uu.nl/ngv/afdelingen/limburg/>) ingezien worden. Wees niet ongeduldig, de voorwaarden en data van de ENCI-excursies zijn nog niet bekend.

Miel Doumen, secretaris afdeling Limburg

Afdeling Twente

Op dinsdag 20 november hield Dick Mol in het Natuurmuseum te Enschede zijn lezing over mammoeten. In het programma 'Vroege Vogels' van zaterdag 8 december jl. werd Dick Mol nog 'Mister Mammoet' genoemd. Het is boeiend om uit de eerste hand zulke bijzondere informatie te krijgen.

Nieuwe locatie

Inmiddels heeft onze decemberbijeenkomst (Ruud Eggink over sponzen en andere zwerfsteenfossielen uit Sibculo) voor de allerlaatste keer in het voormalige natuurmuseum in Enschede plaatsgevonden. Het nieuwe museum 'Twentse Welle' is echter nog niet voltooid, zodat de eerste

bijeenkomsten in 2008 nog naar een alternatieve locatie moesten uitwijken. Voor het laatste nieuws over onze verdere activiteiten: zie www.geologischevereniging.nl, afdeling Twente.

Afdeling Utrecht en 't Gooi

We kunnen terugzien op een succesvol jaar 2007. Veel activiteiten: maandelijks lezingen; maar liefst tien eendaagse en meerdaagse excursies (Wissel, Limburg, Oost-Eifel, Denemarken, Hannover, Schotland en Engeland, Sauerland, Zuid-België, Lahn-Dillgebied); actieve werkgroepen fossielen, mineralen en zwerfstenen; vijf mededelingenbladen 'de Geo-graaf' met in totaal 124 pagina's. Het ledental is nagenoeg gelijk gebleven en schommelt rond de 190.

Tot en met begin mei 2008 staat voerlopig het volgende op het programma:

- 21 januari** jaarvergadering, verloting en presentatie excursiecommissie over de vorig jaar gehouden excursies en een vooruitblik op de 10 geplande excursies in 2008
- 18 februari** lezing over Mecklenburg/Vorpommern en Rügen door Bert Hummel
- 15 maart** fossielenexcursie naar Rheine, Duitsland
- 16 maart** excursie mineralen en gesteenten langs de Maas, België
- 19 maart** lezing nog niet bekend
- 5 en 6 april** fossielenexcursie naar de Hunsrück, Duitsland
- 8 t/m 10 april** excursie mineralen en gesteenten naar de Eifel, Duitsland
- 21 april** lezing over Thüringerwoud door Henk Oosterink
- 28 april t/m 2 mei** fossielenexcursie naar Tsjechië
- 29 april t/m 3 mei** excursie mineralen en gesteenten naar Tsjechië

Meer informatie in ons blad de Geo-graaf van januari/februari 2008.

Geologisch museum Hofland.

Sinds september 2006 houden we onze bijeenkomsten in het vernieuwde geologisch museum Hofland te Laren/Hilversum. Een schitterende locatie met o.a. prachtige diorama's en collecties gesteenten, mineralen en fossielen. Voorafgaande aan de bijeenkomsten en tijdens de pauze kan men het museum bekijken. Veel leden van onze afdelingen zijn ook als vrijwilliger actief in het museum.

Klimaattentoonstelling

Vanaf februari is er een uitgebreide wisseltentoonstelling 2008 met als titel 'Over klimaat gesproken'. Globaal behandelt de tentoonstelling de volgende onderwerpen: het weer en klimaat; werking van het klimaat; de lange termijn koolstofcyclus; totstandkoming van klimaatveranderingen (welke en waarom); ontstaan van ijstijden en warme perioden; metingen en datering van klimaatveranderingen; wetenschappers aan het woord over de toekomst van het klimaat.

Naast een 20-tal informatiepanelen zijn er filmmonitoren, vitrines en interactieve opstellingen. Op vier maandagavonden (25 februari, 31 maart, 28 april en 26 mei) worden lezingen over het klimaat gehouden. Ook wordt er een cursus 'de veranderende aarde'

georganiseerd op de donderdagavonden 13/20/27 maart, 3/10 april en een zaterdagochtend natuurwandeling. Voor meer informatie over het museum, de wisseltentoonstelling in 2008 en de lezingen en de cursus: zie: www.geologischmuseumhofland.nl

De secretaris, Wim Zondag.

Afdeling West-Friesland

Terugblik

9 september 2007, geologische stadswandeling in Hoorn. Met het boek 'de geologische stad' als achtergrondinformatie en de watervoorraad van gids Piet Hollander, om de diverse fossielen beter zichtbaar te maken, hebben we met twaalf deelnemers een interessante wandeling gemaakt door Hoorn.

14 september 2007, traditioneel startte het nieuwe seizoen met de bijdrage van de leden over hun belevenissen, herinneringen en vondsten gedaan tijdens hun uitstapjes c.q. vakantie reizen. Anneke en Peter Boer deden verslag van hun reis door enkele Nationale parken in de VS; Hélène en Leo Waaijer namen ons mee naar NO-Frankrijk en Piet Hollander liet ons zien hoe mooi de Lofoten in Noorwegen zijn.

28 september 2007, Kees Mak met een lezing: Mineralen van de Eifel. We brachten een virtueel bezoek aan de diverse groeves in de Eifel, welke we ook tijdens de najaarsexcursie in oktober bezochten. Niet alleen mineralen kwamen aan bod, ook de geologie van het gebied en het ontstaan van de vulkanen werd besproken.

13 t/m 15 oktober, najaarsexcursie naar de Eifel. In samenspraak met de geologische vereniging in Mendig was er een prima excursie opgezet, de lokale gidsen Torsten Lamberz, Armin Klappach, Dr. Volker Reppke en Walter Müller waren tijdens de excursiedagen uitstekende informatiebronnen en heel goed in uitleg over de geologie van de Eifel, vindplaatsen met hun mineralen en de lezingen welke door hen verzorgd werden.

2 november 2007, Dick Mol met een presentatie 'De Moderne Mammoetjager'. Naar aanleiding van een nieuwe vondst van een mammoet, gedaan door schoolkinderen, waren een 4-tal expeditie onder zijn leiding naar Siberië noodzakelijk om de mammoet te bergen. Met de prachtige en originele foto's van de expeditie deed de spreker op boeiende wijze verslag van de berging, de onderzoeken welke hierop volgden en de resultaten hiervan. Met al deze gegevens werd een levensecht model van deze mammoet, de zogenoemde Yukagir Mammoet, gereconstrueerd.

7 december 2007, professor dr. Salomon Kroonenberg met zijn lezing 'Klimaatverandering'. Dat het onderwerp actueel is bleek uit de bezoekersaantallen, ruim 60 personen kwamen de lezing aanhoren. Als auteur van het boek 'De menselijke maat' gaf hij een boeiende lezing over een aantal onderwerpen uit zijn boek.

Programma komend seizoen

- 1 februari** Algemene jaarvergadering
- 7 maart** Marcel Rompelman uit Zwolle met zijn lezing 'Geologische geschiedenis van Europa in beeld'.
- 4 april** Nog geen invulling aan deze avond
- 9 mei** Onder voorbehoud: Paul Van Hee uit Schoten (België) met een lezing 'Vervalsingen van mineralen'
- 6 juni** Let op: deze avond vervalt. Op zaterdag 7 juni afsluiting van het seizoen met een eendaagse excursie.
- 12 september** Let op: gewijzigde datum
Het seizoen zal, als gebruikelijk starten met een programma voor en door de leden. Een aantal leden zal aan deze avond hun bijdrage leveren over hun belevenissen tijdens hun vakantie

Overige activiteiten

Voorjaarexcursie Normandië van 27 t/m 29 april 2008. De voorbereidende werkzaamheden zijn nog bezig, maar wat we tot dusverre hebben vernomen belooft het een heel aantrekkelijke excursie te worden. Nadere details volgen zodra het excursieprogramma definitief is.

Eendaagse excursie naar 't Gooi

Op zaterdag 7 juni 2008 is een eendaagse excursie georganiseerd naar museum Hofland in Laren. Deze themadag heeft als titel meegekregen '10 miljoen jaar 't Gooi'. De ochtend zijn we in het museum met een rondleiding en film, de middag gaan we het veld in voor een wandeling langs grafheuvels en stuwwallen, ook gaan we nog windkanTERS zoeken.

Afdeling Zwolle e.o.

De bijeenkomsten vinden maandelijks plaats van september tot en met mei in de Eli Heimanszaal van het Ecodrome te Zwolle. De zaal is om 19.30 open en de lezingen beginnen om 20.00 uur.

Jan Lambert uit Bunnik verzorgde op 21 september 2007 een lezing met als titel 'Hoe weten we dat'. Als bestuurslid en grote animator van het Geologisch Museum Hofland in Laren krijgt hij vaak de vraag: 'Hoe weten we dat'. In zijn gedegen presentatie ging hij uitvoerig in op vragen over onder andere platentektoniek, ouderdomsbepaling en warme en koude tijdperken.

Op 5 oktober 2007 gaf Paul Hille uit Bilthoven een PowerPoint presentatie over het eiland Fur in Denemarken. Naast plaatjes van fossielen liet hij ook fossielen in 'levenden lijve' zien. Verder schonk hij aandacht aan gereedschap dat nodig is bij het zoeken en gaf hij uitleg over het ontstaan van de aardlagen en de fossiele inhoud daarvan.

Kees Mak uit Bennekom gaf op 9 november 2007 een lezing over mineralen van de Eifel. Hij liet vele, sterk vergrootte, prachtige plaatjes zien van mineralen die in werkelijkheid vaak kleiner zijn dan een millimeter. Naast de geologie van het gebied liet hij vele vindplaatsen zien van de mineralen. Ook gaf hij daarbij een beschrijving hoe deze vindplaatsen zijn te bereiken.

Op 14 december 2007 hadden we na de pauze onze jaarlijkse verloting van door leden ingebracht geologisch

materiaal. De penningmeester zag zijn kas gespekt met € 116,50.

Voor de pauze liet Bauke Terpstra een korte impressie zien van zijn vakantie op de Hebriden, een eilanden groep ten westen van Schotland. Terwijl Bert Hummel een serie dia's vertoonde van de Silextoren bij Eben-Emael in België.

Ons eigen lid, Bert Hummel, gaf op 18 januari 2008 een lezing over een zoektocht in Mecklenburg/Vorpommern en op Rügen. Het was geen wetenschappelijk verhaal, maar dia's van vindplaatsen, vondsten, natuur en achtergrondinformatie over het gebied. Een vakantieverhaal waarin de geologie het middelpunt was.

Programma

- 22 februari** Wim Hoogendoorn uit Doorn zal een lezing verzorgen met als titel: Van Aardkundige Waarden tot Zwerfsteneneiland. Zijn lezing zal gaan over aardkundige waarden in de provincie Utrecht en het zwerfsteneneiland Maarn.
- 14 maart** John Bieman uit Ulft zal een lezing geven over de groeve Wallücke. Hij gaat regelmatig zoeken in deze groeve en zal ons deelgenoot maken van zijn ervaringen.
- 18 april** Hans Steur uit Ellecom geeft een lezing met als titel: De flora tijdens Laat-Carboon en het Vroeg-Perm. De planten worden verdeeld in zes groepen en van elke groep wordt iets gezegd over de voorouderlijke soorten. Ter afwisseling komt een vijftiental vindplaatsen aan de orde.

INHOUDSOPGAVE GRONDBOOR & HAMER 2007

Register op auteursnaam

Nr.	pag.				
2	62-64	Balen, R.T. van, F. Busschers & K.M. Cohen : De ouderdom van de stuwwal en de artefacten bij Leusderheide.	5	120-122	Koopman, S. : GGIS: geologische foto's ontsloten.
2	62-64	Busschers, F. -> Balen, R.T. van & Cohen K.M.	6	159-162	Kutscher, M. : Eiland Rügen, een kleine excursiegids.
2	62-64	Cohen, K.M. -> Busschers, F. & Balen R.T. van	2	42-45	Laban, C. : Aardkundig excursiepoint 14. De Kaloot.
5	123-124	Cremers, G. -> Vierssen A.	6	135-138	Laban, C. : Aardkundig excursiepoint 17. Wandelen over zilverzand.
5	111-114	Doumen, M. : Aardkundig excursiepoint 15. Zand- en grindgroeve "De Groot".	2	50	Loon, A.J. Van : Over de geologische tijdschaal.
3-4	109	Ehlers, C. : Boekbespreking. Naturwerksteine in Architektur und Baugeschichte von Berlin.	2	51-61	Mulder, E.W.A. : Hoofdzaken: van vissenkop tot mensenschedel.
1	1	Hoogendoorn, W. : Op stap.	5	125-126	Oorde, K. van : Op het verkeerde been.
1	2-5	Hoogendoorn, W. : Aardkundige excursiepoint 7. Strandwal Spaarnwoude.	6	139-140	Oorde, K. van : Oud nieuws.
1	21-24	Hoogendoorn, W. : Aardkundig excursiepoint 11. Alkmaarder- en Uitgeestermeer.	6	153-158	Oosterink, H. : Tetrapodensporen uit Perm- en Triasafzettingen in Thüringen.
2	49	Hoogendoorn, W. : Pas verschenen. CD-Rombespreking: Vuursteen.	3-4	108	Redactie : Wim Hoogendoorn geridderd.
2	49	Hoogendoorn, W. : Pas verschenen. Boekbespreking. Utrecht in steen. Historische bouwstenen in de binnenstad.	5	115-119	Ruegg, G. : IJzermineralisatie nabij het oppervlak in relatie tot endogene breuken: een derde type van ijzerconcentratie in Nederland.
3-4	72-78	Hoogendoorn, W. : Komt dat zien: Zwerfstenenmonumenten in Nederland (deel 1).	1	6-9	Schokker, J. : Aardkundig excursiepoint 8. De binnenduinrand bij Egmond.
3-4	89-90	Hoogendoorn, W. : Uitreiking P. van der Lijnonderscheiding 2007.	2	48	Schokker, J. : Boekbespreking. Van eigen bodem: over poesjeszand en katteklei.
3-4	85-88	Huisman, H. : De kogelgraniet van Nieuw-Schoonebeek.	1	30-35	Sevink, J. : Aardkundig excursiepoint 13. Het Gooi.
3-4	96-100	Huisman, H. : Gletsjerklassen op een groot stuk barnsteen.	6	142-148	Steur, H. : De jurafloora van de kust van Noord-Yorkshire (1).
5	127-130	Huisman, H. : Een bijzondere zwerfsteen in Haren (Gr.).	1	25-29	Straaten, R. v.d. : Aardkundig excursiepoint 12. De bruid van Haarlem.
1	10-14	Jong, C. de : Aardkundig excursiepoint 9. Wieringen, het geheime eiland.	3-4	101-107	Straaten, R. v.d. : Oölitische jaspis aan de IJssel.
2	46-47	Jong, C. de : Lezingen Landelijke Contactdag van 10 maart 2007.	3-4	80-84	Terpstra, B. : Noordelijke zwerfstenen van de Noord-Veluwe.
3-4	67-71	Jong, C. de : De geologie van Mecklenburg Vorpommern en haar zwerfstenen.	1	15-20	Verbers, A. : Aardkundig excursiepoint 10. Het Naardermeer, het eerste natuurmonument van Nederland.
3-4	110	Jong, C. de : Chiasmazandsteen.	3-4	91-95	Verhaard, L. : Geologie van de voormalige keileemgroeves Hocht en Winterkampen bij Markelo.
6	141	Klompmaker, A.A. : Nieuwe dinosaurushal van het oertijdmuseum "De groene Poort" te Boxtel.	5	123-124	Vierssen, A. & G. Cremers : Eerste vondst van de trilobiet burmeisterella uit Arcen, nederlands Limburg.

2	37-41	Weertz, J. en E. : Eifelbronnetjes met een vulkanische trekje.	6	149-152	pleistocene Maas bij Gronsveld. Sporen van de
3-4	79	Weertz, J. en E. : Boekbespreking. Findlinge in Nordrhein-Westfalen und angrenzenden Gebieten.	3-4	89-90	P. van der Lijnonderscheiding 2007. Uitreiking
5	131-134	Weertz, J. en E. : Aardkundig excursiepunt 16. Carboongroeves bij Cottessen in Zuid-Limburg.	6	159-162	Rügen, een kleine excursiegids. Eiland Spaarnwoude. Strandwal
6	149-152	Weertz, J. en E. : Aardkundig excursiepunt 18. Sporen van de pleistocene Maas bij Gronsveld.	1	2-5	stap. Op
			1	1	stuwwal en de artefacten van de
			2	62-64	Leusderheide. De ouderdom van de
			6	153-158	Tetrapodensporen uit perm- en
			5	125-126	triasafzettingen in Thüringen.
			2	51-61	verkeerde been. Op het
					vissenkop tot mensenschedel.
					Hoofdzaken: van
			1	10-14	Wieringen, het geheime eiland.
			5	115-119	IJzermineralisatie nabij het oppervlak
					in relatie tot endogene breuken.
			5	111-114	Zand- en grindgroeve "De Groot".
			6	135-138	zilverzand. Wandelen over
			3-4	80-84	zwerfstenen van de Noord-Veluwe.
					Noordelijke
			3-4	72-78	zwerfstenenmonumenten in Nederland
					(deel 1). Komt dat zien:
			5	127-130	zwerfsteen in Haren (Gr.).
					Een bijzondere

Register op onderwerp

Nr.	pag	
1	21-24	Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
1	6-9	binnenduintrand bij Egmond. De
2	48	Boekbespreking. Van eigen bodem: over poesjeszand en katteklei.
2	49	Boekbespreking. Utrecht in steen. Historische bouwstenen in de binnenstad.
3-4	79	Boekbespreking. Findlinge in Nordrhein-Westfalen und angrenzenden Gebieten.
3-4	109	Boekbespreking. Naturwerkstein in Architektur und Baugeschichte von Berlin.
1	25-29	bruid van Haarlem. De
5	131-134	Carboongroeves bij Cottessen in Zuid-Limburg.
2	49	CD-Rom bespreking. Vuursteen.
5	123-124	burmeisterella uit Arcen, Nederlands Limburg. Eerste vondst van de trilobiet
3-4	110	Chiasmazandsteen.
2	37-41	Eifelbronnetjes met een vulkanisch trekje.
3-4	67-71	geologie van Mecklenburg Vorpommern en haar zwerfstenen. De
2	50	Geologische tijdschaal. Over de
3-4	96-100	Gletsjerkrassen op een groot stuk barnsteen.
5	120-122	GGIS: geologische foto's ontsloten.
1	30-35	Gooi. Het
3-4	108	Hoogendoorn geridderd. Wim
6	142-148	jurafloora van de kust van Noord-Yorkshire (1). De
2	42-45	Kaloot. De
3-4	91-95	keileemgroeves Hocht en Winterkampen bij Markelo. Geologie van de voormalige
3-4	85-88	Kogeldioriet van Nieuw-Schoonebeek. De
2	46-47	Landelijke Contactdag van 10 maart 2007. Lezingen
1	15-20	Naardermeer, het eerste natuurmonument van Nederland. Het
6	141	oertijdmuseum "De groene Poort" te Boxtel. Nieuwe dinosaurushal van het
3-4	101-107	Oölitische jaspis uit de IJssel.
6	139-140	Oud nieuws.

Register op plaatsaanduidingen

Nr.	pag.	
1	21-24	Alkmaarder-en Uitgeestermeer
5	123-124	Arcen
6	141	Boxtel
5	131-134	Cottessen
1	6-9	Egmond
2	37-41	Eifel
1	30-35	Gooi Het
5	111-114	Groot" "De
6	149-152	Gronsveld
1	25-29	Haarlem
5	127-130	Haren (Gr.)
2	43-45	Kaloot De
2	62-64	Leusderheide
3-4	91-95	Markelo
3-4	67-71	Mecklenburg Vorpommern
1	15-20	Naardermeer
6	142-148	Noord-Yorkshire
3-4	85-88	Nieuw-Schoonebeek
3-4	80-84	Noord-Veluwe
6	159-162	Rügen
1	2-5	Spaarnwoude
6	153-158	Thüringen
3-4	101-107	IJssel
1	10-14	Wieringen